

İyi yazılmış politik biyografiler sadece kişinin değil örgütün de tarihini anlatırlar. Burada kişinin hayatıyla örgütün gelişmesi iç içe geçmiştir. Bazı noktalar ayırıcıdır, mesela aile hayatı gibi, kısa geçilir, bunun dışında kişinin hayatıyla örgütün durumu iç içedir.

Bu örgüt Çin Komünist Partisi de olabilir.

Sosyalizmden kapitalizme geçiş konusunda yıllardan beri çalışıyorum. İki ülkenin tarihini yazdım: **1989 Berlin Duvarı** ve **Che Guevara – Kısa Uzun Bir Hayat**. İlkinde Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin tarihi vardı. Bu ülke sosyalist ülkeler arasında sanayisi en fazla gelişmiş olandı, "sosyalizmin vitrini" olarak adlandırılıyordu. Bu tarih ile SSCB tarihi arasında -1945 sonrasında- önemli paralellikler vardır. Ek olarak 1960'lı yıllarda sosyalist ülkelerde tartışılan "bundan sonra ne yapacağız, nasıl bir yol izlemeliyiz?" tartışmasının önemli ülkelerinden birisi de DAC'dir. (Bu kitabı www.enginekinerkitaplar.blogspot.com da bulabilirsiniz.)

Che ile ilgili kitapta da Küba'da komünist partisinden neden burjuvazi çıkmadığını, sosyalizmden kapitalizme geçişin bu tipik özelliğinin neden Küba'da görülmediğini anlatmanın yanı sıra, 1960'lı yıllardaki tartışmada Che'nin tutumunu da belirtiyordum.

Bundan sonra yazacağım ilk kitap ise tümüyle sosyalizmden kapitalizme geçişte odaklanacak. Bu konuda Bulgaristan ve Romanya örneklerini inceleyeceğim. Özellikle Bulgaristan konusunda ayrıntılı bir inceleme olacak... Burjuvazinin komünist partisinden doğuş nedenleri, komünist partilerindeki iç mücadele ve ayrışma, belirli isimler sosyalizmdeki etkin konumdan kapitalizmdeki etkin konuma nasıl geçtiler?

Burada sadece genel hatlarıyla teoriyi değil, bu teorinin bir ülke örneğinde işleyiş mekanizmasını da açıklıyorsunuz.

Bu konuda yıllardan beri beni rahatsız eden önemli bir eksiklik vardı: Çin'de sosyalizmden kapitalizme geçiş konusu...

1970-2020 arasındaki 50 yılda Çin önemli oranda sermaye ihraç eden emperyalist bir ülke durumuna geldi. ABD devlet tahvillerine yatırım yapmaktan Panama Kanalı'na alternatif bir kanalı Nikaragua'da inşa etmek girişimine (başarısızlıkla sonuçlandı), Türkiye'ye yüksek miktarda kredi vermekten Avrupa ülkelerinde yoğun emlak ve küçük işletme satın almaya kadar dünyada Çin'in girmediği yer neredeyse kalmadı.

Çin en önemli yatırımlarını Afrika ülkelerine yapıyor.

Sonraki yazılardan birisinde ender değerli metaller konusunu inceleyeceğim. Şu anda politik biyografisini okuduğum Deng Xiaoping 1980'li yıllarda şöyle bir belirleme yapmıştı: "Ortadoğu ülkelerinde petrol varsa bizde de az bulunan değerli metaller var." Bu metaller kobalt, germanium, lityum, koltan gibi stratejik metallerdir. Bu metaller cep telefonları ve bilgisayar yapımında özellikle önemlidir. Dünya kobalt rezervlerinin yaklaşık yüzde 60'ı Kongo'dadır ve bu madenin çıkarılmasında Kongo'ya en büyük yatırımı yapan da Çin'dir.

Çin az gelişmiş sosyalist bir ülkeden 50 yılda bu konuma nasıl geldi?

Bu gelişin en önemli ismi Deng Xiaoping'dir. Gelişme 1972'de Nixon'un Mao ile buluşmasıyla başlar. Ardından Mao ölür, aynen Stalin'in ölümünden sonra olduğu gibi parti içinde farklı çizgilerin hesaplaşması yaşanır; aralarında Mao'nun eşinin de bulunduğu "dörtlü çete" mahkum edilir ve Çin "sosyalist pazar ekonomisi" adı altında kapitalizme döner.

Sosyalist pazar ekonomisi apayrı bir başlık olarak ele alınmalıdır; deyimde değil içeriğine bakmak gerekir. Bu belirleme Çin'de nasıl hayata geçmiştir, hangi içeriktedir, bunun da incelenmesi gerekir.

Çin'deki dönüşüm konusunda yayın çok, öncelikle İngilizce ama Almanca da bulunuyor. Bu konuda önemli birkaç kitabı almıştım zaten, sürekli yenileri de yayınlanıyor.

Frankfurt'ta üniversite bünyesinde büyük bir Çin kütüphanesi bulunuyor. Çin'in uzak tarihinden yakın tarihine kadar ne ararsanız var. Yapıtların çoğu İngilizce...

Yine iyi yere düşmüşüm. ODTÜ kütüphanesi olmasa **TDAS**'ı yazamazdım, burası da olmasa Çin konusunun incelenmesi eksik kalırdı.

Yapıt çok olunca seçme önemli oluyor. Kafanızda daha önce belirli çizgilerin oturmuş olması gerekiyor, aksi durumda yapıtların hepsini okusanız bile karmakarışık bir görüşe ulaşırsınız.

Komünist partisi yönetiminde kapitalizm; böyle bir kavram insanın aklına bile gelmezdi. Bu konu incelenmeden reel sosyalizmin 20. yüzyıl iktidar deneyinin incelenmesi eksik kalır.

Deng'in yıllarca Çin'de yaşamış bir Alman gazeteci tarafından yazılmış biyografisi iyi bir bilgi kaynağı... İlk gün neredeyse yüz sayfa okudum, birkaç güne biter...

Deng'in önemli özelliği büyük düşüğe dayanabilmesi, düşmesi ve kalkabilmesi...

Deng Kültür Devrimi'nin hedefinde olan bir kişi... Politik Büro üyeliğinden iç bölgelerde tarım işçiliğine kadar düşüyor ama ayağa kalkmasını biliyor. Neden, çünkü önemli özellikleri bulunuyor ve bunları kullanabiliyor.

Bazı kişiler vardır, düşünce eşekten düşmüş karpuzla dönerler, bir türlü kendilerini toparlayamazlar; neden, çünkü önemli bir özellikleri yoktur. Bir dönem nasılsa yukarılara çıkmışlardır ve düşünce bir daha asla oraya çıkamayacaklardır.

Deng bunlardan değildir.

Bunun ardından okunması gereken epeyce kitap bulunuyor.

Çinli bir iktisatçının yazdığı pazar sosyalizminin Çin'de nasıl örgütlendiğini anlatan kitabı da buldum, önemli bir kitap... Genel değerlendirmelerin ilerisinde somut konuşuyor.

Benzer sistemi Küba da uyguluyor ama oradaki uygulama farklıdır, Çin ile karşılaştırılmaz.

Neyse, bu ayrı bir konudur.